

Fiskeridirektoratet
Postboks 185 Sentrum
5804 BERGEN

Deres ref: 2024/12868
Vår ref: 2024/294531
Dato: 28.11.2024

Mattilsynets hørings svar - Regulering av fangst av snøkrabbe i 2025

Vi viser til høringsnotat av 8. november 2024 der Fiskeridirektoratet på vegne av Nærings- og fiskeridepartementet foreslår å oppheve forskrift om forbud mot fangst av snøkrabbe, og erstatte denne med en årlig reguleringsforskrift.

Fiskeridirektoratet ber om innspill til forslaget om regulering av fangst av snøkrabbe.

Det kommer frem av høringsnotatet at Nærings- og fiskeridepartementet har vedtatt at 10% av totalkvoten av snøkrabbe skal avsettes til «en ordning for levering av levende krabbe».

Vi antar at det her menes en ordning som gjerne omtales som «levendelagring» hvor snøkrabbe fanges, transporteres til land, lagres levende over en periode på mottaksanlegg for deretter å transporteres levende til marked / kunde i inn- eller utland. Krabben vil deretter igjen lagres levende hos kunde, før den til slutt avlives for konsum.

Mattilsynets forstår det slik at den foreslåtte forskriften skal opprettholde ordningen der 10% av totalkvoten skal avsettes til levering av levende krabbe. Vi vil i det følgende knytte kommentarer til dette.

For ordens skyld gjør vi oppmerksom på at vi i brev av 7. november 2024, på oppfordring fra Fiskeridirektoratet, allerede har redegjort for dyrevelferdlovens krav til fartøy som skal lande levende krabbe. Vi viser til dette brevet, som er publisert som hørings svar på Fiskeridirektoratets nettsider, både når det gjelder dyrevelferdslovens overordnende krav til transport av dyr, og særlige vilkår som gjelder for transportetappen som foregår på fartøy.

I dette hørings svaret kommenterer vi derfor bare dyrevelferdlovens krav som gjelder videre transport fra mottaksenhet til marked / kunde.

1.1. Levendelagring kan være dyrevelferdsmessig utfordrende

På generelt grunnlag utfordrer levendelagring og transport i forbindelse med dette velferden til dyrene, i og med at slik transport og lagring skiller seg fra alminnelig fangst, der dyrene som regel avlives relativt kort tid etter at de ble fanget og eventuelt transportert.

Ved levendelagring må dyret leve med stress og påkjenning som følge av menneskelig påvirkning i alt fra dager til måneder.

2.1. Dyrevelferdsloven gjelder for snøkrabbe

Dyrevelferdsloven gjelder for både domestiserte og viltlevende dyr, herunder for tiftokreps som krabbe, hummer, reker og kreps.

Det er bred vitenskapelig enighet om at tiftokreps, herunder krabbe, har bevisst stressrespons som har store likheter med det vi ser hos pattedyr.

Frem til nå har fangst av snøkrabbe i Norge vært forbudt gjennom forskrift. Det er dermed vår forståelse at fangst og handel med snøkrabbe er nytt for norske aktører. Når levendelagring som metode vurderes for nye arter av tiftokreps må det foretas en interesseavveining mellom formålet med levendelagringen og den potensielle totalbelastningen levendelagringen påfører dyrene.

Det varierer hvorvidt tiftokreps omfattes av dyrevelferdslovgivingen i forskjellige land, også innad i Europa. Til orientering kan norske aktører derfor i noen tilfeller måtte oppfylle strengere dyrevelferdsmessige vilkår enn utenlandske aktører, fordi dyrevelferdsloven omfatter snøkrabbe.

2.2. Snøkrabbe skal behandles godt og beskyttes mot unødig påkjenning

Det følger av dyrevelferdsloven § 3 at dyr har egenverdi utover den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Etter § 3 skal snøkrabbe, på lik linje med andre dyr, behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.

Påbudet om at dyr skal behandles godt betyr blant annet at dyr skal holdes i et miljø som gir god livskvalitet der det skal tas hensyn til dyrets mentale og fysiske behov utfra deres egenart, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. 2008-2009 nr. 15) s. 24.

Mattilsynet understreker at overlevelse i seg selv ikke er en tilstrekkelig indikator for å fastslå at velferden er god.

Hva som er «unødige påkjenninger og belastninger» etter dyrevelferdsloven § 3 for snøkrabbe som skal transporteres og levendelagres, må baseres på en vitenskapelig forankret dyrevelferdsmessig vurdering som tar for seg den totale belastningen metoden har for de levende snøkrabbene i hvert enkelt ledd/hos hver enkelt virksomhet i verdikjeden.

I begrepet «beskyttes mot fare for...» i dyrevelferdsloven § 3 ligger det videre et føre-var prinsipp som skal beskytte dyrene også i tilfeller der det mangler tilstrekkelig faktagrunnlag.

2.3. Krav til dyrehold der snøkrabbe levendelagres

Utover kravet til at snøkrabbe skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødig påkjenning og belastning, berører levendelagring av en ny krabbearart flere andre bestemmelser i dyrevelferdsregelverket.

Vi vil i det følgende fremme noen vesentlige vilkår.

Når viltlevende snøkrabbe fanges og deretter holdes levende i fangenskap («levendelagres») vil dette omfattes av bestemmelsene om «dyrehold» i dyrevelferdsloven.

Det stilles da krav til at dyrenes levemiljø skal gi god velferd etter dyrevelferdsloven § 23, samt til tilsyn og stell etter § 24, der dyreholder er ansvarlig for å oppfylle disse kravene.

At miljøet gir «god velferd» for snøkrabbe innebærer at dyrene må ivaretas ut fra artstypiske og individuelle behov.

«Miljøet» for akvatiske dyr som snøkrabbe omfatter blant annet at dyrene gis mulighet til bevegelse, hvile og annen naturlig adferd, samt faktorer som vannkvalitet, vanntemperatur, dyretetthet, lysforhold, bunntopi, mattilgang, solitært eller sosialt miljø, tilgang på skjul, mulighet for tilbaketrekning fra aggressive artsfrender m.f.

Hvis det mangler kunnskapsgrunnlag om hvordan levemiljø må utformes for å ivareta lovens krav til god velferd for levendelagret snøkrabbe, må dette innhentes.

Når det gjelder dyrevelferdslovens krav til tilsyn og stell etter § 24 er følgende spesielt fremhevet i lovens forarbeider (Ot.prp. 2008-2009 nr. 15 side 109):

«Dyreholders plikter i henhold til denne bestemmelsen gjelder for alle typer dyrehold, både for landdyr og akvatiske dyr, uavhengig av hvor disse befinner seg.»

Etter bestemmelsens bokstav a) skal dyreholder sikre dyrene fôr av god kvalitet. Dyrene skal hverken under- eller overføres. I lovforarbeidene side 110 fremkommer følgende presisering om lovens krav til fôring:

«Bokstav a) fastsetter dyreholders plikt til å sikre at fôr, beite og vann er av god kvalitet, dekker dyrets behov for væske og fremmer god helse og velferd. Dette innebærer bl.a. at fôrets kvalitet og mengde skal dekke dyrets behov for næring, fremme god helse og naturlig vekst og utvikling samt gi metthetsfølelse. Fôrets hygieniske kvalitet skal være tilfredsstillende. Fôret skal ikke inneholde skadelige stoffer og være i samsvar med bestemmelser gitt i og i medhold av Matloven.

Smakelighet og fysiske egenskaper ved fôret kan også ha betydning. Fôringen må være tilpasset art, alder, utviklingstrinn, produksjon, bruk (for eksempel til arbeid) og tilstand for øvrig (for eksempel amming eller sykdomstilstander).

Fôret og fôringen må også tilpasses dyrets naturlige eteatferd (antall/størrelse på måltider, konsistens, måte fôret blir gitt på.

Fôringsopplegget skal ta hensyn til mulige konkurranseforhold mellom dyrene, og fôret skal være egnet til sysselsetting for arter som naturlig bruker mye tid på å ete slik at mistriksel og frustrasjon kan unngås. Både utfôring og oppbevaring av fôr må skje uten fare for at dyr kan forete seg.»

Det anses som «et alvorlig inngrep i dyrets velferd om det skal leve med sultfølelse og ubehag som følge av et utilfredsstillt behov for mat», jf. Dyrevelferdsloven Kommentirutgave 2011, Stenevik, Mejdell s. 277.

Hvis det mangler kunnskapsgrunnlag om snøkrabbers eteadferd og fôringsbehov når de holdes i fangenskap må dette innhentes slik at lovens vilkår kan overholdes.

2.4. Transport av levende dyr fra mottaksenhet til marked / kunde

På generelt grunnlag påføres dyr betydelig stress og frykt ved transport. Dette gjelder særlig transport av viltlevende dyr som ikke er vant til å bli håndtert. Dyrevelferdsloven § 11 stiller

derfor vilkår om at transporten skal foregå på en måte som er til minst mulig belastning for dyret.

Som nevnt har Mattilsynet i brev av 7. november 2024 på generelt grunnlag redegjort for dyrevelferdlovens krav til fartøy som skal lande levende krabbe. Vi viser til dette brevet, som er publisert som et hørings svar på Fiskeridirektoratets nettsider.

Slik vi forstår det skal snøkrabbe, utover å fraktes til land, også fraktes videre til marked / kunde etter lagringsperioden på mottaksenheten. Transportbestemmelsen i dyrevelferdsloven § 11 gjelder også for videre transport, så lenge norsk lovgivning gjelder. Arten snøkrabbe trives i utgangspunktet i dype, kalde havområder. Generelt krever marine krepsdyr sjøvann for å overleve, selv om de til en viss grad tolererer lufteksponering. Toleransegraden varierer fra art til art.

Igjen understreker vi at overlevelse i seg selv ikke er en tilstrekkelig indikator for å fastslå at dyrevelferden er god. Overlevelse alene indikerer dermed ikke om tørrtransport skjer på en måte som er «til minst mulig belastning for dyret», jf. dyrevelferdsloven § 11, fordi det vil være en grense for hvor stor belastning som kan anses akseptabelt.

Hvis det mangler kunnskapsgrunnlag om snøkrabbens biologiske forutsetninger for å takle levende (tørr) transport, må dette innhentes for å sikre at lovens transportvilkår kan overholdes.

3.1. Avsluttende bemerkninger / konklusjon

Som nevnt kan konseptet levendelagring være dyrevelferdsmessig utfordrende. I dette svaret har vi pekt på noen vesentlige dyrevelferdsmessige vilkår som må oppfylles etter dyrevelferdloven ved innføring av en slik ordning for en ny art.

Som nevnt i vårt brev av 7. november 2024 er Mattilsynet åpne for videre dialog om saken hvis Fiskeridirektoratet ser behov for dette,

Med hilsen

Nina Brogeland Laache
Seksjonssjef